

Datum 2019-06-27
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2019/0197
Ert diarienummer M2019/00661/S
Handläggare Karl-Oskar Öhman

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Myndigheten för delaktighet, MFD, arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Funktionshindersperspektivet måste vara en tydlig del i arbetet med en hållbar utveckling och i de insatser Sverige genomför såväl nationellt som internationellt, om målsättningarna i Agenda 2030 ska nås. MFD uppfattar dock att betänkandet i alla delar saknar detta perspektiv. Mot denna bakgrund lämnar MFD endast övergripande synpunkter som medskick i den fortsatta beredningen av samtliga förslag.

Myndighetens synpunkter

1 Agenda 2030 – vad har vi åtagit oss att göra?

Agenda 2030 inkluderar hela den mänskliga mångfalden. Det behov av utveckling som återspeglas i agendan inbegriper även personer med funktionsnedsättning. I ett globalt perspektiv lever mer än 80 procent av dem i fattigdom. Ett funktionshindersperspektiv måste därför genomsyra det åtagande som Sverige och andra länder har gjort genom att besluta om agendan och i det gränsöverskridande arbetet med de ekonomiska, sociala och miljömässiga perspektiven. Funktionsnedsättning lyfts även specifikt i flera av de 17 globala mål som gäller för Sverige och FN:s medlemsländer.

2 Agenda 2030 och den nationella funktionshinderspolitiken

Riksdagen beslutade redan år 2000 att funktionshinderspolitiken är ett tvärasektoriellt område som ska genomsyra alla andra politikområden. År 2016 beslutade riksdagen om ett nytt mål för funktionshinderspolitiken som tar sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för

personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och att barnrättsperspektivet uppmärksammas.¹ För att nå det nationella målet inriktas arbetet mot följande områden: principen om universell utformning, att identifiera och åtgärda befintliga brister i tillgängligheten, att tillhandahålla individuella stöd och lösningar för individens självständighet samt att förebygga och motverka diskriminering.

Dessa områden är ömsesidigt beroende av varandra och ska tillsammans bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle oavsett funktionsförmåga. Inriktningen ska också kunna bidra till operationalisering av det nationella målet för funktionshinderspolitiken på olika nivåer i samhället.

Agenda 2030 är ett viktigt ramverk för att säkerställa att det funktionshinderspolitiska målet beaktas och inkluderas i det nationella arbetet för hållbar utveckling.

3 Hur ser det ut?

Att hantera situationen för personer med funktionsnedsättning är nödvändigt för att effektivt kunna bekämpa ojämställdhet, ojämlikhet och fattigdom. Personer med funktionsnedsättning har genomgående sämre levnadsvillkor än andra grupper i samhället, både i Sverige och globalt. När funktionsnedsättning adderas till andra faktorer som exempelvis ålder och kön förstärks ojämlikheten mellan människor och de hinder för delaktighet som individer möter. För att säkerställa en tvärspektoriell hållbar utveckling där ingen lämnas bakom måste därför funktionshindersperspektivet synliggöras som en del i samhällsutvecklingen.

MFD bedömer dock att i det svenska arbetet med Agenda 2030 är funktionshindersperspektivet inte ett etablerat och synligt perspektiv. Avsaknaden av skrivningar och referenser till funktionshindersperspektivet i betänkandet är ett tydligt exempel på detta. MFD anser att det är en stor brist då Sverige har skrivit under Agenda 2030, ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt att riksdagen har beslutat om ett nytt nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken. Det är heller inte rimligt mot bakgrund av att

¹ Prop. 2016/2017:188, bet. 2017/18:SoU5.

Sverige är ett land med högt ställda och tydligt uttalade politiska ambitioner avseende jämställdhet, jämlikhet och välfärd för alla människor.

Personer med funktionsnedsättning är inte en försumbar grupp, vare sig nationellt eller internationellt. En alltmer åldrande befolkning innebär dessutom att funktionshinder i ökad utsträckning uppstår mellan individ och omgivning. Ett effektivt arbete med agendan kan och får därför inte missa detta perspektiv.

4. Vad behövs?

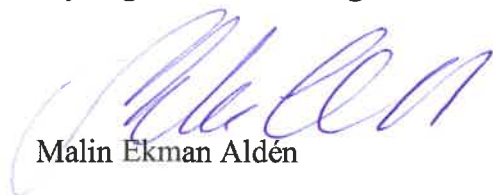
Arbetet med Agenda 2030 är enligt MFD ett utmärkt tillfälle att samla och intensiviera arbetet med flera tvärssektoriella rättighetsfrågor både i Sverige och i det internationella samarbetet. Målstrukturen i agendan skapar också en bra möjlighet att knyta ihop arbetet för en hållbar social och ekonomisk utveckling mellan olika nivåer i samhället, och mellan olika offentliga aktörer, det civila samhället och näringslivet. Agendan ger en plattform att arbeta med ett gemensamt åtagande. Det är därför en stor brist i betänkandet att denna möjlighet inte på ett strukturerat sätt lyfts fram för att lösa viktiga samhällsutmaningar i Sverige och globalt. MFD ser därför att i det fortsatta arbetet med Agenda 2030 behöver de olika tvärssektoriella perspektiv som är en förutsättning för hållbar utveckling lyftas fram och samordnas på ett effektivt och innovativt sätt. Även perspektivet social hållbarhet behöver särskilt förtydligas och operationaliseras i det nationella och internationella arbetet med agendan.

MFD förutsätter att Sveriges fortsatta arbete tydligare uppfyller de ambitioner och mål som FN:s medlemsländer gemensamt har beslutat ska vara utgångspunkt i arbetet med agendan. Sverige måste därför i nationellt och internationellt arbete och rapportering belysa utvecklingen även för personer med funktionsnedsättning, exempelvis genom att utveckla data och indikatorer som beskriver utvecklingen av levnadsförhållanden för dessa människor. MFD efterlyser också ett särskilt kunskapsuppbyggande arbete kring funktionshinders- och äldreperspektivet. Detta kräver en betydligt bredare involvering av olika aktörer, däribland funktionshindersorganisationer och personer med funktionsnedsättning. Tydliga målsättningar och strategier för detta kunskapsbyggande arbete behöver också tas fram.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), sektionschef Magnus Lagercrantz och utredare Karl-Oskar Öhman (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén

Karl-Oskar Öhman